

**GÖTEBORGS UNIVERSITET
UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK**

2026-05-20

Dnr: U2026/00068

Utbildningsdepartementet
Skolenheten

**Göteborgs Universitet yttrande över Remiss av betänkandet
Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)**

Göteborgs Universitet har inbjudits att yttra sig över betänkandet ”Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)”. Utredningens syfte är att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap och minska omsättningen av rektorer. Betänkandet innehåller förslag och bedömningar som berör flera olika aktörer inom utbildningssektorn.

Sammanfattning

Göteborgs Universitet har valt att i första hand yttra sig över de förslag och bedömningar som direkt berör lärosätets verksamhet.

- Göteborgs Universitet delar utredningens bild av att rektorsrollen i svensk skola behöver stärkas och förtydligas.
- Göteborgs Universitet ställer sig också bakom den övergripande inriktningen i betänkandet att detta kan åstadkommas genom att kärnan i uppdraget, det pedagogiska ledarskapet, regleras i skollagen och genom att denna reglering förtydligar kravet på rektor som en verksamhetsnära ledare och kan förväntas bli styrande för olika aktörer inom utbildningssektorn. Samtidigt menar Göteborgs Universitet att detaljer i genomförandet kan problematiseras.

Övergripande synpunkter

Nedan kommenteras först utredningens förslag i avsnitt 7.1 och därefter dess bedömningar i avsnitt 7.2.

7.1.7 Nya behörighetskrav för rektorer

Göteborgs Universitet *tillstyrker* förslaget att behörighetskraven för rektorer ska förtydligas. Göteborgs Universitet *tillstyrker* också förslaget till nya behörighetskrav som innebär att endast den som har en lärarexamen eller tidigare varit rektor och genomfört den särskilda befattningsutbildningen ska få anställas som rektor.

Göteborgs Universitet delar också uppfattningen att behörighetskraven bör vara desamma oavsett skolform och *tillstyrker* därför även förslaget om ändringar av behörighetskraven för rektorer i förordningen om vuxenutbildning.

Göteborgs Universitet delar utredningens uppfattning att rektor behöver gedigna kunskaper om undervisning och lärande och erfarenhet av undervisning. Lärarutbildning är förvisso inte den enda vägen till sådan kunskap och erfarenhet och rektorsrollen förutsätter dessutom kompetenser och förmågor utöver de som lärarutbildning kan förväntas ge. Samtidigt menar Göteborgs Universitet att det är tillitsskapande om rektor har sin grund i samma profession som rektor ska leda. Förslaget är också positivt sett i relation till att den särskilda befattningsutbildningen för rektorer är på avancerad nivå.

7.1.8 Den statliga befattningsutbildningen ska genomföras med godkänt resultat

Göteborgs Universitet är *tveksamt till* förslaget om ett förtydligande i skollagen och i förordningen om vuxenutbildning att den statliga befattningsutbildningen ska genomföras med godkänt resultat inom en viss angiven tidsperiod.

Syftet med förslaget är enligt utredningen att stärka huvudmannens incitament att ge rektorer förutsättningar att genomföra utbildningen med godkänt resultat. Förslaget innebär också en press på huvudmannen att avskilja rektor utan godkänt resultat från befattningen. Göteborgs Universitet delar uppfattningen att huvudmannens stöd är av stor betydelse för rektorers möjligheter att genomföra utbildningen.

Göteborgs Universitet vill också framhålla att en självklar del av lärosätets ordinarie verksamhet är att tillhandahålla olika former av stödstrukturer och processer för studenter och deltagare i våra utbildningar och program för att samtliga deltagare ska ha förutsättningar att genomföra dessa med godkänt resultat. Men ett krav på godkänt resultat går emot praxis inom högre utbildning. I kombination med att befattningsutbildningen är obligatorisk riskerar det att sätta press på lärosätena att godkänna samtliga deltagare oavsett uppvisad nivå på kunskaper, förmågor och färdigheter. Det finns inga garantier för att en deltagare ska klara utbildningen.

Enligt utredningens förslag ska rektorer ha genomfört utbildningen med godkänt resultat inom fyra år efter tillträdesdagen medan fem år från tillträdesdagen gäller för rektorer för förskoleenheter. Göteborgs Universitet uppfattar att förslaget signalerar lägre förväntningar på rektorer för förskoleenheter och menar att villkoren bör vara samma oavsett skolform.

7.1.9 Den statliga befattningsutbildningen ska reserveras för rektorer och en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter

Göteborgs Universitet *avvisar* förslagen att den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer och att biträdande rektorer därmed inte längre ska ges tillträde till utbildningen. Vidare *avvisar* Göteborgs Universitet förslaget att en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer.

Betänkandets förslag om att befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer, att biträdande rektorer inte ska ges tillträde till denna och att en ny utbildning ska erbjudas biträdande rektorer är, enligt Göteborgs Universitet, prematura. Förslagen förutsätter både att riksdagen antar utredningens förslag i relation till rektorers pedagogiska ledarskap i avsnitt 7.1.1 till avsnitt 7.1.5 och att huvudmännen organiserar om sin verksamhet i enlighet med denna nya lagstiftning. Göteborgs Universitet finner det motsägelsefullt att betänkandet föreslår en ny särskild utbildning för biträdande rektorer samtidigt som en tänkt konsekvens av utredningens förslag i avsnitt 7.1.1 – 7.1.5 är att funktionen biträdande rektor ska bli mindre vanlig i svensk skola. Därmed är det oklart för vilken funktion den nya utbildningen ska planeras.

Göteborgs Universitet välkomnar därför en fördjupad utredning av befattningsutbildningens målgrupp och utformning. Utredningen behöver både beakta vilka konsekvenser det får för utbildningens innehåll och genomförande om en betydande del av deltagarna inte innehar rektorsuppdraget fullt ut och hållbarhets- och kontinuitetsaspekter. Göteborgs Universitet erfar att biträdande rektor är en vanlig väg in i rektorsyrket som bidrar till kontinuitet och hållbarhet i yrket och till stabilitet i skolans och förskolans ledningsfunktioner. Samtidigt kan såväl huvudman som rektor finna att andra sätt att organisera ledningsfunktionerna är mer ändamålsenliga, vilket också behöver vägas in.

7.1.10 Rektorer och lärare verksamma inom Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården ska också ha tillgång till professionsprogrammet

Göteborgs Universitet *tillstyrker* förslaget att rektorer och lärare verksamma inom Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården ska ha tillgång till professionsprogrammet.

7.1.12 Behörighetskrav och en statlig befattningsutbildning för skolchefer ska införas

Göteborgs Universitet *tillstyrker* förslaget om att införa behörighetskrav för skolchefer. Förslaget att behörighetskravet ska utgöras av högskoleexamen tillstyrks delvis av Göteborgs Universitet. I tillägg föreslår Göteborgs Universitet att behörighetskravet ska utgöras av högskoleexamen på minst kandidatnivå. Högskoleexamen på minst kandidatnivå skapar enligt Göteborgs Universitet bättre förutsättningar för skolchefer att leda en verksamhet på vetenskaplig grund än vad en högskoleexamen gör.

Vidare *tillstyrker* Göteborgs Universitet förslaget om att införa en statlig befattningsutbildning för skolchefer som regleras i förordning. Göteborgs Universitet tillstyrker vidare att utbildningen är på 15 högskolepoäng på avancerad nivå och ges av lärosäten inom ramen för det nationella professionsprogrammet och på uppdrag av Skolverket. Vidare menar Göteborgs Universitet att det är positivt att nationella mål för en sådan utbildning tas fram. Göteborgs

Universitet vill också framhålla att skolchefers förutsättningar att genomföra utbildningen med godkänt resultat stärks om de har en högskoleexamen på minst kandidatnivå.

Däremot är Göteborgs Universitet tveksamt till utredningens förslag om att befattningsutbildningen för skolchefer ska innehålla kurserna ”Skoljuridik och myndighetsutövning” respektive ”Styrning, organisering och kvalitet” eftersom kurser med motsvarande namn ingår i den statliga befattningsutbildningen för rektorer. Göteborgs Universitet välkomnar en fördjupad diskussion om innehållet i befattningsutbildningen för skolchefer, och om hur det relaterar till innehållet i befattningsutbildningen för rektorer. Innehållet i den statliga befattningsutbildningen för skolchefer behöver anpassas efter skolchefens särskilda ansvar och mandat att vara chef och ledare på huvudmannanivå och det särskilda ansvar för att organisera för likvärdighet i huvudmannens verksamhet som följer av det. Samtidigt ingår rektor och skolchef i samma styrkedja varför de båda befattningsutbildningarnas innehåll behöver relatera till varandra för att bidra till en sammanhållen förståelse av skolväsendets övergripande uppdrag.

7.2.4 Rektorer behöver adekvat kompetens för att leda och samordna elevhälsoarbetet

Göteborgs Universitet *delar* utredningens bedömning att rektor behöver kompetens att leda och samordna elevhälsoarbete. Däremot *delar inte* Göteborgs Universitet bedömningen att ledning av elevhälsoarbete behöver tydliggöras i måldokumentet för befattningsutbildningen för rektorer.

Ledning och samordning av elevhälsoarbetet ingår redan i rektors övergripande ansvar att leda och organisera arbetet i verksamheten. Befattningsutbildningen för rektorer har ett omfattande och komplext innehåll och ytterligare obligatoriska moment kan leda till stoffträngsel med svårigheter att upprätthålla hög kvalitet i alla delar. Fördjupad kompetens för att leda och samordna elevhälsoarbetet bör i stället ges genom fortbildning för rektorer inom ramen för det nationella professionsprogrammet, till exempel genom Göteborgs Universitets kurs Fortbildning för rektorer: Leda elevhälsa.

7.2.5 Meriteringsnivåer för rektorer bör utredas

Göteborgs Universitet *delar* utredningens bedömning att det bör utredas huruvida professionsprogrammet för rektorer ska inkludera meriteringsnivåer. Meriteringsnivåer för rektorer kan utgöra incitament för rektorers kompetensutveckling och innebära att kvarvaron i yrket ökar.

Utredningen hänvisar till det förslag om meriteringsnivåer som lämnades i betänkandet ”Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17)”. Göteborgs Universitet vill framhålla vikten att den föreslagna utredningen överväger flera olika alternativ till meriteringsnivåer. Vidare menar Göteborgs Universitet att utredningen om rektorers meritering, liksom den tidigare utredningen om lärares och förskollärares meritering, bör genomföras av Skolverket i nära dialog med Rådet för professioner i skolväsendet.

7.2.6 Insatser för rektorers professionella utveckling bör samordnas

Göteborgs Universitet *delar* utredningens bedömning att statens insatser för rektorers professionella utveckling bör samordnas på ett sådant sätt att de främjar progression i rektorers lärande.

Utredningen hänvisar till att Skolverket idag erbjuder ett flertal fortbildningskurser för rektorer inom ramen för det nationella professionsprogrammet och menar att kurserna ”på ett systematiskt och genomtänkt sätt behöver knyta an till innehållet i befattningsutbildningen för rektorer”. Göteborgs Universitet delar denna bild och vill poängtera vikten av att arbetet med ökad samordning under 7.2.6 genomförs i nära dialog med lärosätena och med Rådet för professioner i skolväsendet och samordnas med utredningen om meriteringsnivåer under 7.2.5.

Göteborgs Universitet gm

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

MARIA JARL

Universitetslektor, docent i statsvetenskap

Utbildningschef/Programledare Rektorsutbildningen